

“Las cosas wabi-sabi son expresiones de tiempo congelado. Están hechas de materiales que son visiblemente vulnerables a los efectos del tiempo y del trato humano. Registran el sol, el viento, la lluvia, el calor y el frío en un lenguaje de decoloración, óxido, deslustre, manchas, torsión, contracción, marchitamiento y grietas.

Sus mellas, muescas, rozaduras, arañazos, abolladuras, desconchados y otras formas de desgaste son testimonio de su uso y abuso.

Aunque las cosas wabi-sabi puedan estar a punto de desmaterializarse (o materializarse) –son extremadamente sutiles, frágiles o desecadas-, todavía conservan un carácter fuerte y un equilibrio sin merma”.

+ VISIONS

## Dalí segle XXI. La fortuna crítica d'un creador dissident

PER IVAN ALCÁZAR I JOAN FONTBERNAT



PORTADA DEL TRÍPTIC  
DEL CONGRÉS

Els dies 7, 8 i 9 del passat mes de novembre es va celebrar a Barcelona el Congrés Dalí segle XXI. La fortuna d'un geni dissident. Dirigit per J.F. Yvars i Baltasar Porcel, hi van participar 23 especialistes en Dalí, que van abordar diferents àmbits de l'obra i la vida del pintor. Yvars va obrir el congrés dient que estava dedicat a la memòria de Santos Torrella, un gran coneixedor de la persona i l'obra de Dalí.

Entre els especialistes que hi van participar hi havia Fèlix Fanés, catedràtic d'Història de l'Art a la Universitat Autònoma de Barcelona i comissari de l'exposició Dalí, cultura de masses que actualment es pot veure al Caixa Fòrum de Barcelona. A la conferència Vida secreta: una literatura de tumult, Fanés va parlar del llibre Vida secreta, que considera una reescriptura de la seva vida i una adequació del seu passat al que el futur prometia. El llibre és a més el precedent de Hidden face, i és la construcció d'un joc freudià en termes ortodoxos. D'aquesta novel·la, Orwell va dir que feia pudor (recordem que Orwell veia Dalí com una persona moralment reprovable).

Sobre la crítica que li féu Orwell també en parlà Donald Kuspit, crític d'art i professor d'història de l'Art i Filosofia de la State University de Nova York, a la conferència El psicòpata de l'avantguarda. Kuspit ens recordà també l'obsessió de Dalí per la merda, en un moment en què Europa s'estava convertint en merda, i volia reduir l'univers a fems per reduir diferències.

Una altra aportació va ser la conferència d'Agustín Sánchez Vidal, que va donar una visió de la relació de Dalí amb el cinema, parlant de les col·laboracions que va fer amb Vincent Minelli, els germans Marx, Alfred Hitchcock, Luis Buñuel o Walt Disney. Sánchez Vidal parla de Dalí com un dels creadors del cinema surrealista. Amb Hitchcock, que era un admirador de la pel·lícula Un Chien andalou (1930) de Buñuel i Dalí, va participar en la pel·lícula Spellbound (1945), basada en la teoria psicoanalítica, on apareixen perspectives fugades i ombres allargades que recorden les de De Chirico.

A més a més, entre d'altres, també hi van participar Jean Louis Guillemin, que va parlar del mètode paranoico-crític; Dawn Ades, comissària de l'exposició antològica de Dalí al Palau Gassì de Venècia i que més endavant anirà a Philadelphia sense passar, això sí, pel nostre país; Sílvia Munt, que va parlar de la figura de Gala, Antoni Pitxot, Jaume Vallcorba i el professor d'Història de l'ETSAB, Juan José Lahuerta.

SALVADOR DALÍ (FRAGMENT)

“Tu fas el coit amb la mirada,  
i regalima el teu pinzell  
l'esperma d'or policromada  
que se't fabrica en el cervell,  
tu que ets el nuvi sense anell  
d'una sirena sense onada”.

-1944 Josep Palau i Fabre-

Del llibre *Poemes de l'Alquimista*  
(Edicions Proa, 2001)

# III Congrés Internacional ARQUITECTURA 3000

L'arquitectura de la in-diferència  
Barcelona del 30 de juny al 3 de juliol de 2004

Els dies 30 de juny i 1, 2 i 3 de juliol de 2004 es va celebrar a la ciutat de Barcelona el III Congrés Internacional ARQUITECTURA 3000 organitzat per ARQUITECTONICS (MIND, LAND & SOCIETY) coincidint amb el gran esdeveniment mundial Fòrum de les Cultures 2004: Un gran escenari amb diversos congressos sobre la multiculturalitat, la pau entre les religions i el diàleg entre xarxes socials i cultures.

El principal objectiu d'aquest tercer Congrés Internacional ARQUITECTURA 3000 s'assemblà al del primer Congrés de l'any 1996 i al del segon del 2000, és a dir, analitzar l'arquitectura com a una manera de pensar, de construir i d'habitar a través de les metodologies interdisciplinàries i de grups i associacions d'investigació.

En aquesta ocasió el leimotiv va ser l'arquitectura de la in-diferència, en contraposició a l'arquitectura responsable (architecture of answerability), tal com la va definir l'intel·lectual rus Mikhail Bakhtin al 1924. El mateix Bakhtin va ser un dels tòpics dels conferenciants convidats.

Més específicament, els eixos de la discussió amb relació a la ment, el territori i la societat, foren els següents:  
Amb relació a la ment: vam focalitzar l'atenció en la realitat virtual que havia de ser confrontada amb els trets reals del mediambient, com a la topografia, la geografia i la història urbana, i, a més a més, com a una realitat que havia de ser construïda i utilitzada i, per tant, havia de confrontar-se també amb el significat social i l'ús social de la ciutat i no només amb la seva representació visual.

Amb relació al territori: vam analitzar els processos de planificació a partir de les maneres alternatives i interactives d'edificar el medi ambient amb noves metodologies, nous models i noves teories de processos interdisciplinaris de planificació sostenible.

Amb relació a l'ús i significat social de l'espai: vam intentar analitzar com les ciències socials i la història urbana poden ajudar l'arquitectura a sobreviure la globalització, apuntant un poder fenomenològic de l'espai, en el qual la identitat cultural específica dels usuaris no està en contradicció amb les xarxes internacionals de difusió multicultural. També vam analitzar les relacions entre projecte i història, és a dir, les estructures de la memòria.

PRESIDENT  
Josep Muntanya Arquitec, Barcelona

COMITÈ CIENTÍFIC  
Hans Bjur, Arquitec, Göteborg  
Luis Angel Domínguez, Arquitec, Barcelona  
Albert Lévy, Arquitec Investigador CNRS, París  
Alfredo Linares, Arquitec, Barcelona  
Pierre Pellegrino, Arquitec, Estrasburg  
Danielle Provensal, Antropòloga, Barcelona  
Alain Renier, Arquitec, París  
Teresa Romaña, Pedagoga, Barcelona  
Magda Saura, Arquitec i historiadora de l'art, Barcelona  
Kyriaki Tsoukala, Arquitec, Salònica  
Odd Tüllberg, Especialista en realitat virtual, Göteborg  
Sergi Valera, Psicòleg ambiental, Barcelona

CONFERENCIANTS CONVIDATS  
Antonio R. Damasio MD, M.W. Van Allen Professor, Estats Units  
Pierre Boudon, Arquitec, França  
Víctor Gómez Pin, Filòsof, Espanya  
Lars Lerup, Arquitec, Estats Units  
Sylvia Ostrowetsky, Sociòloga, França  
Amos Rapoport, Arquitec y Antropòleg, Estats Units  
Rogelio Salmons, Arquitec, Colòmbia  
Jos De Mul, Filòsof, Holanda  
Mel Slater, Arquitec, Regne Unit  
Norbert Bilbeny, Filòsof, Espanya  
Juha Leiviskä, Arquitec, Finlàndia  
Jaan Valsiner, Psicòleg, Estats Units  
Mikko Heikkinen, Arquitec, Finlàndia  
Eviatar Zerubavel, Sociòleg, Estats Units

Departament de Projectes d'Arquitectura  
E. T. S. d'Arquitectura de Barcelona  
Universitat Politècnica de Catalunya. UPC  
Av. Diagonal, 649, 5è. 08028. Barcelona  
Tel.: 93 401 63 88. Fax: 93 401 63 93  
E-mail: arquitectura.3000@upc.es

# Tridimensiudad Barcelona 2004

Trobada Internacional d'Estudiants d'Arquitectura i Disciplines Urbanes - Aproximaments a la Ciutat



FOTOS ZAIDA MUXÍ 2004

Tridimensiudad és un projecte que es va constituir l'any 1997 i que promou l'estudi de l'arquitectura i la ciutat. Actualment, està liderat per estudiants de l'ETSAB (Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona) i és la plataforma per realitzar la Trobada Internacional d'Estudiants d'Arquitectura i Disciplines Urbanes. La trobada es va realitzar entre el 5 i l'11 de setembre del 2004 a Barcelona amb l'objectiu principal d'estudiar la ciutat de l'última dècada.

El model urbà de Barcelona ha esdevingut un referent mundial a causa de les grans transformacions que la ciutat ha viscut al llarg de la història. Moltes d'aquestes han estat fruit de projectes relacionats amb esdeveniments de caire internacional. Avui dia, la ciutat ja està preparada per a noves cites (com la del Fòrum de les Cultures 2004) que comprometen el seu futur a tots nivells i ofereixen l'oportunitat d'estudiar la seva arquitectura i revisar el seu model de creixement urbà.

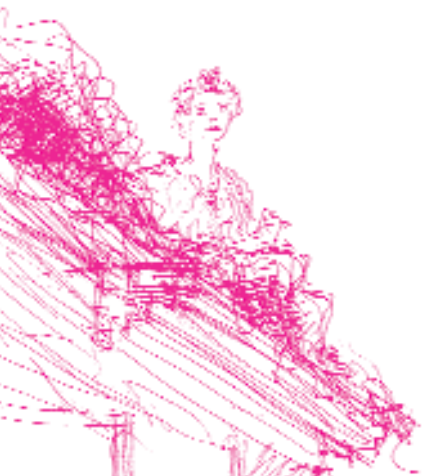
La setmana del 5 a l'11 de setembre de l'estiu del 2004, Barcelona va esdevenir un laboratori d'urbanisme on s'hi integraren les activitats que nosaltres havíem programat amb l'oferta habitual de la ciutat: xerrades, exposicions, concerts, cicle de cine, obres de teatre, Fòrum de les Cultures. Aquí us detallem un cronograma d'activitats per a la setmana de la trobada que es basà en col·loquis, recorreguts, taller i activitats d'oci.

Donant èmfasi a l'última dècada, vam proposar als participants un exercici de lectura de ciutat. Es basava en tres escales d'aproximació: estructures, àmbits i components que, al mateix temps, donaven nom als tres primers dies de la trobada i determinaven l'ordre de desenvolupament dels col·loquis i dels itineraris. Vam completar l'exercici amb el plantejament d'un taller anomenat "Fragments", mitjançant el qual cada participant va

poder plasmar la seva pròpia visió de la ciutat. Part de la preparació d'aquesta trobada, es va programar el present seminari per formar l'equip d'estudiants amfitrions dels participants internacionals i, alhora, debatre la imatge que avui projecta la ciutat de Barcelona. El curs es plantejà com una assignatura de lliure elecció ALE amb 3 crèdits reconeguts i amb un crèdit addicional d'1,5 per col·laborar en el desenvolupament de la trobada.

Els estudiants van haver d'elaborar, en grups, un reportatge d'un dels recorreguts guiats i, com a part final del curs, dissenyar un itinerari particular que servís com a documentació prèvia per als assistents de la trobada internacional. Es va realitzar una exposició final amb la projecció de tots els itineraris.

[tridi.ciudad@upc.es](mailto:tridi.ciudad@upc.es)



## Seminario “Conceptos de arquitectura contemporánea”

La Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona y el Institut d'Humanitats de Barcelona junto al Col·legi d'Arquitectes de Catalunya y el Centre de Cultura Contemporània de Barcelona han realizado, entre el 18 de febrero y el 31 de marzo de 2004, el seminario Conceptos de Arquitectura Contemporánea en la Sala Mirador del CCCB.



FOTOS SANTIAGO HOSES, 2004

Intentar establecer una mirada crítica sobre la arquitectura contemporánea, trazar el relieve común a partir de objetos y mecanismos, determinar y profundizar valores y categorías, fueron tareas desarrolladas con gran profundidad a lo largo de todo el siglo XX.

Tanto el espacio configurado de Adolf Behne, el espacio-tiempo de Sigfried Gideon o la collage city de Colin Rowe, como los tracés régulateurs de Le Corbusier, el tinglado decorado de Robert Venturi o la generic city de Rem Koolhaas fueron instrumentos que vincularon estrechamente objetivos recíprocos de teoría y praxis pero, además, representaron un conjunto de reflexiones que contribuyeron a entender de qué manera se concebía y actuaba desde el interior de una cultura arquitectónica que se enfrentaba a situaciones y retos particulares.

Con la asistencia de más de 150 participantes por sesión, este seminario intentó proponer y definir una serie de categorías que ayudaran a visualizar la superficie por la cual se desliza la arquitectura actual, desde las continuidades, desgastes o rupturas generadas en la producción arquitectónica de la primer mitad del siglo pasado hasta las formas en que se gestaron algunos de los conceptos que definen la arquitectura contemporánea.

Los conceptos desarrollados giraron en torno a:

- El paralelismo entre las técnicas de diagnóstico por imágenes aplicadas en medicina y la forma en que estas inciden en la concepción de la arquitectura moderna y contemporánea –Beatriz Colomina, Arquitecturas de rayos X-

- El valor de lo local, del cuerpo y la manualidad como proceso creativo, de invención y acción y, por tanto, de una arquitectura transformada en descanso y alejada de los sistemas productivos predominantes, y por último la energía intrínseca en los materiales ya utilizados y descartados -Josep Llinàs, Habitar la materia animada-

- Una producción que echa profundas raíces en el lugar donde se desarrolla pero que, además, sabe distinguir y potenciar otros valores como la profundización en el mundo del arte, el reconocimiento que ofrecen otras arquitecturas, el análisis de la abstracción, el vacío, la atmósfera y los sentidos -RCR arquitectes, Transgresiones-

- El diseño basado en la generación de objetos globalmente eficaces y eficientes, alejados de una sumatoria de partes, para proyectar la materia de manera geométrica y compositiva, configurando y con-formando una arquitectura como organismo y no como mecano -Fernando Menis, Ordenadores-

- Una apuesta por aclarar un aspecto esencial de la arquitectura contemporánea, en muchos casos construida a partir de entender una falsa modernidad, basada en el mito de la renuncia sistemáticamente a la experiencia –Helio Piñón, Experiencia-

- El intento por desarrollar una exploración sobre las técnicas que indagan las razones para mirar otros lugares y atender otros mundos a la hora de obtener pistas, referencias, imágenes y modelos con los cuales operar en arquitectura contemporánea - Juan Herreros, Transferencias-

- La idea de sistemas a partir de cierta dificultad que ha encontrado la arquitectura en resolver sus problemáticas desde los objetos y, a partir de ciertas pistas que ofrece el arte, comenzar a entender algunos de los caminos que la arquitectura de mitad del siglo pasado pudo resolver desde los sistemas complejos. –Josep Maria Montaner, Sistemas-

18.02.04 CUERPOS SIN PIEL, Arquitectura de rayos X. Beatriz Colomina / Princeton University / 25.02.04 ALTERNATIVAS, Habitar la materia animada, Josep Llinàs / Arquitecto Barcelona. / 03.03.04 TRANSGRESIONES, Creaciones compartidas. RCR Arquitectes - Carme Pigem / ETSAB / 10.03.04 ORDENADORES, Final de una idea. Fernando Menis / Arquitecto Santa Cruz de Tenerife. / 17.03.04 EXPERIENCIA, Arquitectura moderna de hoy. Helio Piñón / ETSAB / 24.03.04 TRANSFERENCIAS, Protocolos de cultura técnica. Juan Herreros / ETSAB. / 31.03.04 RELACIONES, Sistemas de objetos. Josep Maria Montaner / ETSAB

### IDEA Y ORGANIZACIÓN

Fabián Gabriel Pérez / FAU · UNLP – ETSAB · UPC

## Carretera Secundaria

Del 3 al 19 de Marzo de 2004. Vestíbulo de la Etsab.



Alguna vez hemos leído alguna estadística que nos contaba que un tercio de los arquitectos trabaja en la administración, otro tercio en despachos y el otro tercio en alguna otra cosa, y nos ha hecho gracia y nos ha hecho pensar.

A veces hemos paseado por la universidad y hemos contado a alguien cosas que hemos hecho, cosas que para nosotros eran arquitectura ; y algunos nos contaban sus proyectos y otros nos contaban sus cosas.

Algunas veces habíamos pensado en recoger la información y condensarla, juntarla de algún modo, reunir a gente y que cada uno nos contara qué hacía con su tiempo libre, para qué le había servido todo aquello que habíamos estudiado; y, al final, nos decidimos.

Ahora presentamos los trabajos que nos han llegado a las manos. No pretenden ser representativos ni siquiera ejemplarizantes, simplemente los miramos como pistas de un mundo al que quizás llegaremos. Entendemos que la arquitectura puede ser buena para llegar a otras cosas, cosas que no sabemos nombrar pero que, con estos trabajos, pretendemos dibujar en órbitas aproximativas. Algunas nos muestran facetas que ya conocíamos, pero con otros ojos; otras nos roban los ojos para que miremos hacia otro lado.

A veces tendemos a pensar que tras el páramo del primer ciclo, sólo nos queda entrar en el segundo y, con él, en los trabajos de estudiante-delineante; y con ellos en un despacho. Y nos parece bien, pero también creemos que existen otras vías (que, a veces, hace falta inventarse), que podemos seguir otros cursos, otras trazas, otros surcos. Y en esta exposición mostramos algunas de esas carreteras secundarias que se desvían de las autopistas, y que, alguna vez, acaban en un precipicio.

Mostramos algunos de esos otros caminos que algunos exploran y que, en ocasiones, se convierten en modos de vida.

Alguien dijo que la arquitectura era una forma de vida, otro una forma de mirada, otro simplemente un oficio. Algo de eso y de algo más hay en esta exposición, pero creemos que para todos el paso por la arquitectura les marcó en mayor o menor medida, les dio unas herramientas que ahora utilizan para otras cosas.

Queríamos ver si una joya se mira igual desde aquí que desde el diseño gráfico, queríamos que alguien nos contara cómo se hace la ropa si antes has hecho una casa. Algunos nos dijeron que todo era lo mismo, otros casi no encontraban puntos de contacto entre las disciplinas.

Al final, nos quedamos con cuentos que nos contaron, cada uno el suyo, un pedacito del suyo ; y ahora los ponemos todos juntos para que unos se los cuenten a los otros, para que todos formen una algarabía y se contaminen mutuamente, para que otros descubran que podían girar la cabeza y otros que, si no la giraron, es porque no valía la pena. Proponemos una novela escrita de fragmentos que, al principio, parecían muy juntos y luego muy separados, que al final inventaron un juego y se salieron del camino.

LLUÍS RAICH, MIQUEL DEL RÍO

## Instrumento músico



OJO

imagen en linea negra  
y fondo rosa...

*Si para despertar las notas  
con una pluma de águila  
pulsaba el músico árabe  
las cuerdas del laúd.  
Para despertar la palabra,  
¿la pluma de qué ave  
pulsada por qué mano  
es la que hierne en tí?*

**Luis Cernuda**

Inspirat en el poema de Luis Cernuda, El susurrador és un instrument de música. Un invent que permet que dues persones es recitin un poema. L'una a l'altra i l'altra a l'una, i així copsar millor l'emoció del poema.

En definitiva, un nou mitjà de comunicació, de transmissió... Seria bo saber si funcionarà amb paraules que no siguin poemes... A més d'un li faria bé parlar i escoltar(-se) des d'aquest espai.

Una duna de sorra buida per dins. Un el-lipsoide que fa de pell i de contenció de la sorra exterior. Geomètricament, els dos focus de l'el-lipsoide són coincidents amb les àrees de lectura i audició dels poemes. El poema es reproduïx en una superfície vertical central que oculta la visió dels dos focus. És només el so el que hom percep, el so del poema.

Un projecte pel Fòrum 2004 creat per Francesc Daumal i coordinat per Walter Valdez, en el qual han participat estudiants de l'Escola i que ha estat instal·lat, dins del projecte Mapa Poètic, al claustre del Convent de Sant Agustí del dia 15 de juny d'enguany fins el dia 19 del mateix mes i a l'ETSAB el mes de setembre.

## Arxiu Bassegoda



### L'Arxiu Bassegoda passarà a la Biblioteca de l'ETSAB

De l'abril de 1968 fins l'agost de l'any 2000, Joan Bassegoda i Nonell va ser director de la Càtedra Gaudí de l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona. En deixar la direcció de la Càtedra per jubilació, l'Escola li va encomanar la conservació de l'Arxiu, Biblioteca i Museu de la Càtedra Gaudí, la seu de la qual són els Pavellons de l'antiga Finca Güell a l'avinguda de Pedralbes, obra de l'arquitecte Antoni Gaudí.

Durant els anys de direcció de la Càtedra, el doctor Bassegoda, a més de dipositar dels fons procedents de l'Escola (dibuixos, documents, fotografies, mobiliari, etc.), va incrementar el patrimoni de la Càtedra Gaudí amb llegats i donacions, creant un fons molt important sobre la vida i l'obra de l'arquitecte Antoni Gaudí i Cornet. Tots aquests fons pertanyen a l'Escola Tècnica Superior d'Arquitectura de Barcelona.

L'Escola ha arribat a un acord, signat el març del 2004, pel qual Joan Bassegoda i Nonell lloga l'Arxiu Bassegoda (llibres, revistes, imatges, objectes, documents i diapositives...) a l'Escola, perquè s'incorpori als fons de la Càtedra Gaudí tot el que fa referència a la figura d'Antoni Gaudí i a la seva obra, i la resta passi a la Biblioteca de l'ETSAB, comproment-se a dedicar una menció i un espai a la nova Biblioteca de l'Escola per a la donació de l'Arxiu Bassegoda.

## Visions en el COAC

8 de marzo de 2004

Invitados por el Col·legi d'Arquitectes de Catalunya i Demarcació Barcelona, el pasado 8 de Marzo de 2004 fueron presentados los dos primeros números de VISIONS de l'ETSAB –“*Habitar significa dejar huellas*” y “*El horizonte es un rectángulo*”- en el salón actos del COAC en la Plaça Nova de Barcelona.

Las intervenciones de Jaume Sanmartí, director de la Escuela; Fabián Gabriel Pérez y Josep Maria Montaner, jefe de Redacción y director de VISIONS respectivamente, intentaron poner énfasis en los motivos que dieron origen a esta publicación, los criterios que rigieron su estructura interna y los posibles caminos que podría desarrollar en el futuro, insistiendo expresamente en la voluntad por incrementar la participación de los estudiantes y profesores de la escuela.

Se hizo, además, especial hincapié en los motivos que llevaron a denominar VISIONS a la publicación de la Escuela: la pretensión por relacionar las visiones de las diferentes disciplinas que se desarrollan en sus contenidos, la correspondencia que se establece con la nueva visión de las vanguardias y, por último, la inevitable pertenencia a una civilización de la imagen en la que esta publicación intenta desarrollar una valoración crítica tanto en sus análisis como en sus interpretaciones.

Por último, algunos de los más destacados colaboradores, entre ellos Alberto Peñín, Zaida Muxí, Eva Prats, Ricardo Flores, Inés Casals, Guillem Valle, Margarita Jover-Biboum, Iñaki Alday, Daniel Navas Lorenzo, Pilar Calderón y Marc Folch, participaron de un evento colectivo en el cual ofrecieron un breve comentario sobre la particular visión que cada uno desarrolló en estos dos primeros números de la publicación, a través de artículos teóricos, texto breves, fotos o diseños, que eran proyectados en una pantalla.

## Poesía a l'ETSAB

20 d'abril de 2004

Aprofitant el costum iniciat de celebrar Sant Jordi amb una lectura de poesia, el 20 d'abril de 2004 es va convidar al jove poeta Josep Pedrals, al mateix temps que es presentava la revista visions i la publicació 7 poetas a l'ETSAB, que recull poemes recitats en las edicions del 2002 i del 2003.



PRESENTACIÓN DE VISIONS  
LECTURA DE POESIA A L'ETSAB,  
20 DE ABRIL DE 2004



## ¿Lo estropearías??

EXPOSICIÓN LO ESTROPEARÍAS??

Torres Clavé de la ETSAB  
Del 2 al 19 de diciembre de 2003

Las intervenciones sobre el territorio son un claro reflejo de la postura hasta ahora empleada en las prácticas de abastecimiento y obtención de recursos. Hoy en día, el territorio presenta una constante tendencia a la urbanización. Los modos de producción y de estilo de vida occidental imperante en las ciudades se han propagado por todo el mundo, generando una seria dependencia del territorio para su funcionamiento a escala incluso planetaria.

El proyecto de cooperación que te mostramos en esta exposición no construyó ninguna escuela, ni casa o baños. Consistió en un Seminario desarrollado en la Escuela de Arquitectura de la Universidad Autónoma de Chiapas, con el apoyo del Centro de Cooperación para el Desarrollo de la UPC. Su objetivo era mostrar a profesionales y alumnos las implicaciones de cualquier intervención sobre una comunidad localizada en un área natural protegida. Para ello hemos utilizado como marco de referencia Metzabok, la comunidad indígena perteneciente a la Selva Lacandona de Chiapas. La importancia de esta comunidad es específicamente su independencia, cómo vive y se autogestiona acorde con su contexto natural.

Las selvas tropicales son de los ecosistemas más frágiles en el planeta y están siendo destruidos por una explotación incorrecta, generada no solo por agentes externos al lugar, sino incluso por la introducción de hábitos de producción ajenos al sistema.

La ignorancia sobre los efectos que conlleva el abastecimiento, producción e introducción de materiales en un entorno de estas características es grave, ya que se generan sistemas demasiado homogéneos y dependientes de otros de mayor escala.

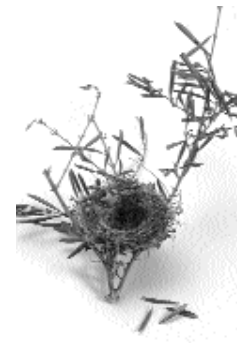
La percepción visual y formal de nuestros emplazamientos desvinculan por completo la comprensión de la afectación de los ciclos que regulan a la biosfera, y que de ello depende nuestra forma de vida.

El Seminario propuso una metodología de análisis del lugar que fuera más allá de plantear un programa de infraestructura y servicios. Este análisis se basa en una concepción ideológica que considera el medio tal y como es, tal y como funciona.

Con el apoyo del Centro de Cooperación para el Desarrollo de la UPC te proponemos que reflexiones sobre lo que tú, como arquitecto, entiendes por desarrollo y cooperación. ¿Consideras que debemos llevar nuestras ideas y tecnologías a otros lugares para ayudar al desarrollo?, ¿o piensas que es algo más...?, ¿qué piensas...? Nos gustaría saber tu opinión....Gracias

**Más información [www.tapic.org/chiapas](http://www.tapic.org/chiapas)**

AUTORES Y REALIZADORES DEL PROYECTO DE COOPERACIÓN  
Albert Cuchí, María López de Asiaín, Cynthia Echave y Karla Fentanes.  
DISEÑO Y FOTOGRAFÍAS DE LA EXPOSICIÓN  
Jordi Piqué.



## Els altres arquitectes

EXPOSICIÓ ELS ALTRES ARQUITECTES

Museu de Ciències Naturals  
Del 3 de juny del 2003 al 15 d'abril del 2004

Més enllà de la sorpresa i la curiositat, aquesta mostra sobre les construccions animals ens permet descobrir casos concrets de constructes amb una òptima adaptació ecològica, arquitectures fruit d'una lentíssima evolució i una gradual sofisticació tècnica: material, estructural i energètica. Els hàbitats resultants d'aquest llarguíssim període de temps de millora i rectificació són construïts gràcies als plànols gravats als gens dels individus de cada espècie, o bé a la transmissió cultural entre generacions. Les seves interessants característiques espacials responen sempre a lleis d'economia i eficàcia, per tal de reduir al mínim possible la quantitat de treball i de material.

Casos reeixits de tecnologia, des de les cel·les hexagonals de les bresques de les abelles fins als refugis espirals de les aranyes, passant pels nusos i llaços de l'ocell teixidor. Si bé aquests són els casos més coneguts, l'exposició permet també algunes descobertes sobre la part comunicativa de les construccions animals, allò que podríem anomenar el simbolisme inconegut d'aquesta arquitectura. Ens referim a la disposició de branques de la glorieta de festeig d'una au jardiner australiana (*Chlanydera Nuchalis*), i a la decoració amb pedres i objectes de colors de l'entrada i el centre d'aquest niu d'aparellament. Curiosament, la tipologia d'aquesta glorieta de festeig varia en forma i grandària, i trobem fins a vuit tipus diferents de plataformes semicobertes de branques i branquillons. Una altra espècie d'ocell (*Philonorynchus Violaceus*) porta aquest afany estètic i eròtic fins al punt de decorar (!!!) la glorieta amb flors de colors, i pintar (!!!!) trossos de branques i pedres, usant vegetals picats com a pintura i trossos d'escorça com a pinzell -el color, per cert, és d'un blau violat o brillant que recorda el dels seus ulls i plomes (!!!!!)-.

Caldria, malgrat tot, poder veure aquest seguit de construccions amb una relativa distància, entendre l'essència d'aquestes animalades, la seva natura lògica. Fer-ho de manera semblant a quan ens fixem en la síntesi de bellesa i raó a l'arquitectura vernacular, o a obres de Paxton

(el Palau de Vidre) i Frei Otto (les investigacions estructurals). L'altra via, recordem-ho, és aquella (posmoderna) que aposta per la mimesi o la referència, precisament contradictòria amb el funcionalisme ben entès, i senzillament obsessionada per la posada en escena (estem pensant en l'ornament de Paolo Portoghesi, o en algunes arquitectures pretenciosament zoomòrfiques).

A la darrera part de l'exposició, una taula compara els atributs constructius d'insectes socials, aus constructores de nius, aus constructores de pèrgoles, primats superiors i l'home. És molt qüestionable l'optimisme del comissari de l'exposició en concloure que l'home, com a arquitecte, reuneix atributs que el situen a un nivell superior dels seus veïns al planeta. Això contradiu bona part de les tesis de la mostra, i s'oposa a allò que veiem a les nostres ciutats (col·lapsades, insostenibles), construccions (malaltes, atòpiques), arquitectures (repetitives o estilístiques). Això es fa evident sobretot si per demostrar aquesta culminació hom posa com a exemple la terminal internacional de passatgers de Yokohama, al Japó. Sostenible? Ecològica? (Sembla més coherent la lliçó de les coves de la Capadòcia, les cases de canyís de Bàssora, les torres de vent a Yazd. I més emocionant una església de Petra, un minaret helicoidal a Samarra...arquitectures que no són simples pròtesis de l'home i separació espectacular entre el món i nosaltres).

A la darrera vitrina, hi trobem una ironia final i metafòrica: forats sinuosos, fruit de les mossegades dels tèrmits, a les pàgines d'un llibre de fotografies d'arquitectura.

IVAN ALCÁZAR